

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitruvius Itervm Et Frontinus

Vitruvius

Florentiae, 1513

De camerarum dispositione, trullissione, & tectorio opere. Caput. III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12979

LIBER

sed recens sumitur, cum fuerit inducta habens latentes crudos calculos, pustulas emittit, & calculi in ope, uno tenore cum permacerantur dissoluunt et dissipant tectorii politiones. Cum autem habita erit ratio maceratiois, & id curiosius opere præparatum erit, sumatur ascia, & quemadmodum materia dolatur, sic calx in lacu macerata ascietur, Si ad asciam offenderint calculi, non erit temperata, cumque sicum & purum ferrum educatur indicabit eam euanidam & fiticulosam, cum uero pinguis fuerit & recte macerata, circa id ferramentum, uti glutinum hærens, omni ratione probabit se esse temperatam. Tunc autem machinis comparatis, camerarum dispositiones in conclauibus expediantur, nisi lacunaribus ea fuerint ornata.

De camerarum dispositione, trullissatione, & tectorio opere.

Caput. III.

Vm ergo camerarum postulabitur ratio, sic erunt faciundæ, Asseres directi disponantur inter se, ne plus spatium habentes pedes binos, & hi maxime cupressini, quod abiegni ab carie & ab uetustate celeriter uitiantur, hiq; asseres cum ad formam circinationis fuerint distributi, catenis dispositis, ad contignationes (siue tecta erunt) crebriter clauis ferreis fixi, religentur, eaq; catena ex ea materia comparentur, cui nec caries, nec uetustas, nec humor possit nocere, idest, buxo, iunipero, olea, robore, cupresso, cæterisque similibus, præter quercum, quæ ea se torquendo rimas faciat quibus inest operibus. Asseribus dispositis, tum tomices ex sparto hispanico, harundines græcæ iunsa ad eos (uti forma postulat) re-

ligentur. Item supra cameram materies ex calce & ha-
rena mixta subinde inducatur, ut si qua stillæ ex conti-
gnationibus aut tectis ceciderint sustineantur, Sin autem
harundinis græca copia non erit, de paludibus tenu-
es colligantur, & mataxæ, tomicæ ad iustam longitudi-
nem una crassitudine alligationibus temperentur, di-
ne plus inter duos nodos alligationibus binos pedes
distent, & hæ ad asseres (uti supra scriptum est) tomicæ
reliquantur, cultelliq; lignei in eas cõfigantur, Cete-
ra omnia (uti supra scriptum est) expediatur, Came-
ris dispositis & intextis, inum cœlum earum trullis
setur, deinde arena dirigatur, postea aut creta, aut
marmore poliatur, Cum camera politæ fuerint, sub
eas coronæ sunt subiciendæ, eaq; q̄ maxime tenues et
subtiles oportere fieri uidentur. Cum enim grandes
sunt, pondere deducuntur, nec possunt se sustinere,
in hisq; minime gypsum debet admisceri, sed excre-
to marmore uno tenore perducatur, ut ne præcipiendo nõ
patiatur uno tenore opus inarescere, Etiamq; cauendæ
sunt in cameris prisorum dispositiones, q̄ earũ pla-
nitia coronarum graui pondere impedentes, sunt pe-
riculosæ, Coronarum autem aliæ sunt puræ, aliæ cæ-
latæ, Conclauibus, aut ubi ignis aut plura lumina
sunt ponenda, puræ fieri debent, ut eæ facilius exter-
geantur, In æstiuis & exedris, ubi minime fumus est,
nec fuligo potest nocere, ibi cælatæ sunt faciendæ, Sem-
per enim album opus propter superbiam candoris nõ
modo ex propriis sed etiam ex alienis ædificiis concipi-
pit fumum, Coronis explicatis parietes q̄ asperrime
trullissentur, postea autem supra trullissione sub-

LIBER

arescente deformatur directiones arenati, uti longi-
tudines ad regulam & lineam, altitudines ad ppen-
diculum, anguli ad normam respondentes exigantur.
Nanq; sic emendata tectoriorum in picturis erit spe-
ties. Subarescente iterum, ac tertio inducatur, Ita quo
fundatior erit ex arenato directura, eo firmior erit
ad uetustatem soliditas tectorii. Cum ab arena pra-
ter trullissationem non minus tribus coriis fuerit de-
formatum, tunc è marmoreo grano directiones sunt
subigēda, dum ita materies temperetur, uti cū sub-
igitur non hæreat ad rutrum, sed purum ferrū è mor-
tario liberetur. Grano inducto & inarescente, alterū
corium mediocris dirigatur. Id cum subactum fuerit,
& bene fricatum, subtilius inducatur, Ita cum tribus
coriis arenæ, & item marmoris solidati parietes fue-
rint, neq; rimas, neq; aliud uitium in se recipere po-
terunt, Sed & baculorum subactionibus fundata so-
liditates, marmorisq; candore firmo leuigata, colori-
bus cum politionibus inductis nitidos expriment splē-
dores, Colores autem udo tectorio cum diligenter
sunt inducti, ideo non remittunt, sed sunt perpetuo
permanentes, quòd calx in fornacibus excocto li-
quore, & facta raritatibus euanida ieiunitate co-
cta corripit in se, quæ res forte eam contigerunt. mi-
xtiōibusq; ex aliis potestatibus collatis seminibus seu
principiis, una solidescendo in quibuscunq; membris
est formata, cum sit arida, redigitur, uti sui generis
proprias uideatur habere qualitates. Itaq; tectoria
quæ recte sunt facta, neq; uetustatibus fiunt horri-
da, neq; cum extergentur, remittūt colores, nisi si pa-

rum diligenter, & in arido fuerint inducti. Cum ergo ita in parietibus tectoria facta fuerint (uti supra scriptum est) & firmitatem, & splendorem, & ad ueritatem permanentem uirtutem poterunt habere. Cum uero unum corium arena, & unum minuti marmoris erit inductum, tenuitas eius minus ualendo facilliter rumpitur, nec splendorem politionibus propter imbecillitatem crassitudinis propriam obtinebit. Quemadmodum enim speculum argenteum tenui lamella ductum incertos, et sine uiribus habet remissiores splendores, quod autem solida temperata fuerit factum, recipiens in se firmis uiribus politionem, fulgentes in aspectu, certasque considerantibus imagines reddit. Sic tectoria, quae ex tenui sunt ducta materia, non modo fiunt rimosa, sed etiam celeriter euanescent. Quae autem fundata arenationis, & marmoris soliditate, sunt crassitudine spissa, cum sunt politionibus crebris subacta, non modo fiunt nitentia, sed etiam imagines expressas aspicientibus ex eo opere remittunt. Graecorum uero tectores non solum his rationibus utendo faciunt opera firma, sed etiam mortario collocato, calce & arena ibi confusa, decuria hominum inducta ligneis uectibus pinsant materiam, & ita ad certamen subacta tunc utuntur. Itaque ueteribus parietibus nonnulli crustas exidentes per abacis utuntur, ipsaque tectoria abacorum, & speculorum diuisionibus, circa se prominentes habent expressiones, Sin autem in cratitiis tectoria erunt facienda, quibus necesse est etiam in arrectariis, & transuersariis rimas fieri, (Ideo quod luto cum liniuntur neces-

sario recipiunt humorem. Cum autem arescunt extenuati in tectoriis faciunt rimas) id ut non fiat, hac erit ratio. Cum paries totus luto inquinatus fuerit, tunc in eo opere cāna clauis muscariis perpetua figantur, deinde iterum luto inducto si priores transuersariis harundinibus fixæ sunt, secundæ erectis figantur, & ita (uti supra scriptum est) arenatum, & marmor & omne tectorium inducatur, Ita cānarum duplex in parietibus ordinibus transuersis, fixa perpetuas, nec segmina, nec rimam ullam fieri patietur.

De politionibus in humidis locis. Cap. III.

Vibus rationibus ficis locis tectoria oporteat fieri dixi, nunc quemadmodum humidis locis politiones expediantur, ut permanere possint sine uitis, exponam. Et primum conclauibus, quæ planopede fuerint, ab imo pavimento alte circiter pedibus tribus pro arenato testa trullissetur, & dirigatur, uti ea partes tectoriorum ab humore ne uitentur, Sin autem aliquis paries perperuos habuerit humores, paulum ab eo recedatur, & struatur alter tenuis distans ab eo, quantum res patietur, & inter duos parietes canalis ducatur inferior quæ libramentum conclauis fuerit, habens nares ad locum patetem. Item cum in altitudinem perstructus fuerit, relinquuntur spiramenta. Si enim non per nares humor, & in imo, & in summo habuerit exitus, non minus in noua structura se dissipabit. His perfectis paries testa trullissetur, & dirigatur, & tunc tectorio poliatur.